GEMEENTE
Stadskanaal

OPINIEREND

Raadscommissie : 7 februari 2022

Voorstelnr. : Z-21-095349/D/21/233343

Onderwerp : **Concept Groenvisie Ruimte voor inclusief groen Stadskanaal**

Stadskanaal, 21 januari 2022

Bespreekpunten
De concept Groenvisie Ruimte voor inclusief groen opiniërend behandelen.

Aan de raad

Inleiding
De gemeente Stadskanaal is een groene gemeente. Stadskanaal heeft meer vierkante meter groene buitenruimte per inwoner dan in vergelijkbare gemeentes. In het eerdere onderzoek 'Grip op Groen' is door Cyber geconcludeerd dat Stadskanaal gemiddeld 193% meer oppervlakte groen heeft ten opzichte van de referentiegemeenten. Met de Groenvisie worden kaders en uitgangspunten vastgelegd waarbinnen het groenonderhoud en de verdere ontwikkeling van het groen in Stadskanaal de komende jaren kan worden opgepakt. Groen is een belangrijke bouwsteen voor een prettige, gezonde en duurzame leefomgeving. Hiernaast biedt het kansen voor klimaatadaptatie en biodiversiteit, dit sluit aan bij de wens voor meer natuurlijke kwaliteit en het steeds groter wordende watervraagstuk.

Door het ontbreken van een vervangingsinvestering voor het groen (groot onderhoud) was er sprake van veel achterstallig onderhoud. De afgelopen jaren is een groot renovatieproject uitgevoerd waarbij achterstand aan een groot aantal plantvakken en bomen (vervanging) is aangepakt. In samenwerking met o.a. de grote contractpartners in de wijken is veel beplanting vernieuwd. Ook is er een eerste aanzet gemaakt naar een aangepast maaibeleid. Als pilot zijn op enkele locaties het maaibeleid aangepast met als doel meer biodiversiteit toe te voegen. De reacties op deze pilot waren zeer divers. Zo zijn enkele locaties weer teruggezet naar gazon en zijn op verzoek van bewoners juist andere bermen verruigd. De betrokkenheid bij het groen is aanwezig. Goede kaders en heldere uitgangspunten voor het onderhoud helpen bij het uitleggen van het uit te voeren onderhoud en de daarachter liggende keuzes. Deze groenvisie, inclusief groenbeleid en bomenbeleid, biedt deze kaders.

Beoogd effect
De concept Groenvisie wordt u opiniërend aangeboden om u mee te nemen in de opstelling van toekomstige kaders en beleid. Eventuele opmerkingen en vragen zulle worden betrokken bij de definitieve versie van de Groenvisie Ruimte voor inclusief groen waarmee het groenonderhoud en de toekomstige ontwikkeling van het groenareaal in Stadskanaal kunnen worden doorontwikkeld.

Argumenten
Behouden wat we hebben
De afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in het openbaar groen. Daarmee is nog niet alle achterstand weggewerkt, maar binnen de woonwijken zijn grote slagen gemaakt. na de renovatie volgt het onderhoud. Dit zal de komende jaren de nodige aandacht vergen, aangezien nieuwe plantvakken in de eerste jaren meer onderhoud vergen. Ook gaan we verder in de aanpak van een aantal groene locaties, waaronder het Pagebos, het park in Musselkanaal en het Noorderbos. Hoe langer gewacht wordt met aanpakken van deze locaties, hoe groter de achterstand wordt.

Omdat financiële middelen voor groot onderhoud nog ontbreken wordt vooral ingezet op slimmer werken en mogelijkheden voor participatie, zoals bijvoorbeeld de natuurwerkdag.

Groen als functionele bouwstenen

Door de groene elementen in de gemeente een functionele waarde te geven, ontstaat een afwegingskader die gebruikt kan worden bij de discussie over de toekomst van specifieke groenobjecten. Door een of meerdere functies toe te kennen aan het groen worden de gebruiksmogelijkheden en -intensiteit vergroot en wordt de potentie van het groen meer benut. Inrichting en beheer zal gericht worden op leefbaarheid, identiteit, natuur en klimaat, elk met haar eigen thema's of gebruik. Daarvoor zijn in de groenvisie de volgende bouwstenen benoemd:

- *Groen en identiteit:* Stadskanaal is een groene gemeente met twee groene karakters. In het veenkoloniale deel staat het landelijke, open karakter centraal. Met kenmerkende elementen zoals kanalen, wijken en langgerekte (toegang- en verbindings)wegen en lanen. Daar tegenover staat de Westerwolde, het Ruiten-Aa gebied en de verschillende dorpskernen die Stadskanaal een eigenwijs, afwisselend en contrastrijk buitengebied biedt met natuurlijke inrichtingen zoals bospercelen, struweel en houtwallen. Hierbij is het streven dat de verschillende groeninrichtingen, de historische waarde en het karakter van de gemeente hand in hand gaan.
- *Groen en leefbaarheid*: De aanwezigheid van groen in de woon- en werkomgeving bevorderd de leefbaarheid. Onderwerpen als veiligheid, gezondheid, voorzieningen en sociale activiteiten zijn belangrijke thema's waar een groene inrichting een bijdrage aan kan leveren. Een groene inrichting is niet alleen stress reducerend, maar zorgt ook voor een goede luchtkwaliteit en laat mensen meer bewegen. Groen biedt bovendien ruimte voor ontmoeten, recreëren en sporten. Burgerparticipatie kan bovendien zorgen voor vergroting van sociale cohesie in woonwijken.
- *Groen en natuur*: Inrichting en beheer bepalen in grote mate de natuurlijke kwaliteit van de buitenruimte. Natuurlijk beheer past bij een gemeente met een landelijk karakter. Het aanwezige groen moet de bewoners het gevoel geven omringt te zijn door natuur, planten en dieren. Daarom wordt actief gekeken naar mogelijkheden om ruimte te bieden aan duurzame natuurlijke ontwikkeling.
- *Groen en klimaat*: Door klimaat adaptieve maatregelen toe te passen wordt het groen ingericht voor toekomstige problemen, zowel natuurlijk als economisch. Een slimme toepassing van openbaar groen gaat hitte- en waterstress tegen en kan hiernaast nog meerdere functies hebben. Het inzetten van specifieke groene gebieden als wadi's op straatniveau of waterretentiezones op wijkniveau biedt kansen om voorbereid te zijn op de effecten van klimaatverandering. Ook dient bij nieuw aan te leggen groeninrichtingen rekening gehouden te worden met extreme weersinvloeden. Risico's voor bestaand groen zijn de drogere zomers en extremere regenbuien. Dit betekent dat het sortiment een zekere bestendigheid moet hebben tegen zon en droogte, maar ook veerkrachtigheid voor schommelende weertypen.

Verhogen van natuurwaarden waar het kan

Er is landelijk steeds meer aandacht voor biodiversiteit. Ook in Stadskanaal zijn er, ondanks het landelijke karakter van de gemeente, kansen voor verbetering van de biodiversiteit. Door (meer) te werken met inheems plantmateriaal, bij de aanplant van bomen meer aandacht te besteden aan soortendiversiteit en bij het beheer van grotere groenvakken (grasgebieden, struwelen, bosgebieden) het beheer en de ontwikkeling van het groen meer af te stemmen op de aanwezige potenties voor natuurwaarden in het gebied zelf en de omgeving, kan een grotere bijdrage worden geleverd aan de natuurlijke waarde van het groen.

Bouwen aan een Groennetwerk

Een groennetwerk(kaart) is van toegevoegde waarde om het streven naar meer duurzame natuurlijke ontwikkeling robuust te maken. Dit netwerk gaat zorgen voor een groter draagvlak onder bewoners en maakt het ''groene concept" tastbaar. Dit groennetwerk moet de groene ader van Stadskanaal worden en ruimte bieden aan insecten, vogels, kleine zoogdieren en verschillende kleurrijke bloemen en planten.
Dit netwerk zal niet alleen de groeninrichtingen binnen de gemeente met elkaar verbinden, maar ook de gemeente met haar omgeving en NNN-gebieden. Binnen dit netwerk krijgen flora en fauna vrij de ruimte om zich te ontwikkelen, te migreren en voort te planten. Daarbij wordt uiteraard wel de nodige aandacht besteed aan exoten en andere ongewenste soorten. Het groenbeheer in het groene netwerk wordt natuurvriendelijk uitgevoerd, met oog op de aanwezige en gewenste flora en fauna.

Er kan gedacht worden aan zonaal-, periodiek- of sinusmaaien, maaien buiten broed- en bloeiseizoenen of het afvoeren van maaisel en het verschralen van de grond. Belangrijk is dat het groennetwerk en de gelegde verbindingen niet in gevaar komen door tussenkomst van nieuwe projecten. Vanaf het begin van het planproces zal groen meegenomen moeten worden bij de planvorming. Het opstellen van een groennetwerk vergt daarom de nodige afstemming.

Werken met beheergebieden en beheertypen
Om het onderhoudsniveau te kunnen omschrijven, is een heldere verdeling nodig tussen gebiedstypen, beheertypen en onderhoudsniveaus. Door te wisselen van beheertype of onderhoudsniveau kan gestuurd worden in beleving, beeldkwaliteit of kwaliteit van onderhoud. Momenteel wordt gebruik gemaakt van de CROW-beeldkwaliteitcatalogus. Dit is een systematiek om de openbare ruimte op beeldkwaliteit te meten en te beheren. Dit is gebaseerd op vooraf vastgestelde ambitieniveaus: A, B, C en D. Achter deze onderhoudsniveaus zit een vast aantal kengetallen zodat het niveau meetbaar is. Vanwege de technische aanduiding, kiezen wij voor een omschrijving per kwaliteitsniveau die het niveau typeert en is een omslag gemaakt naar de kwaliteitsniveaus Accent (A), Basis (B) en Bescheiden beheer (C). Het vastgestelde onderhoudsniveau blijft gelijk, maar door wijziging van beheertypen kan toch gestuurd worden in de functie van groenobjecten. In de grotere groengebieden wordt tenslotte gesproken over Natuurlijk Beheer. Hier gaat de beeldkwaliteitcatalogus niet op.

Duidelijke kaders voor boomonderhoud
Bomen zijn als groenelement belangrijk. Omdat ze vaak groot zijn en bewoners naast de lusten ook lasten ervaren, worden er veel vragen gesteld over het boomonderhoud. Daarom is een onderdeel boombeleid opgenomen in de visie. Naast een omschrijving van de huidige situatie worden duidelijke beheer- en onderhoudskaders gegeven die te gebruiken zijn in toekomstige afwegingen. Deze kaders ontbreken momenteel. Het gaat daarbij om de bomen in het stedelijk en het landelijk gebied van de gemeente Stadskanaal. Niet behandeld worden bomen die onderdeel zijn van beheergroepen die als oppervlakte worden beheerd, zoals bosplantsoen, houtwallen, singels en bossen. Er wordt nog gewerkt aan de actualisatie van de boomgegevens. Zo zijn nog niet alle paspoorten volledig gevuld. Wanneer deze gereed zijn, kunnen gerichte beheerplannen worden opgesteld.

Aanpak/uitvoering/voortgang
Het opstellen van de groenvisie met beleidsuitgangspunten voor de gehele groenvoorziening (plantsoenen, grasvlakten, bomen) biedt houvast voor het veder uitwerken van beheerplannen. In de visie staan daarom een aantal vervolgstappen opgenomen die na vaststelling van de visie kunnen worden opgepakt:
- opstellen van het groennetwerk met onderzoek naar mogelijke faunapassages;
- opstellen van beheerplannen
- opstellen van een maaikaart en uitwerken van particulier bermbeheer
- bepalen van doelsoorten.

Communicatie
Voor de communicatie over het groenonderhoud (en eventueel het onderhoud van de gehele openbare ruimte) is het werken via Storymap een beeldende methode. Een Storymap is een interactieve website en is voor iedereen vrij toegankelijk via internet. In een storymap kunnen tekstuele informatie, beelden en kaarten overzichtelijk worden geordend en bij elkaar worden gebracht. Tevens kunnen digitale linken worden toegevoegd zodat makkelijk te schakelen is met informatie van derden. Het beheer van de Storymaps ligt bij de gemeente en is onderdeel van een al aanwezig softwarepakket. Bewoners kunnen deze alleen inzien en kunnen deze niet zelf aanpassen.

Daarnaast wordt actief de samenwerking gezocht met natuurclubs en verenigingen die kunnen ondersteunen in de monitoring van natuurwaarden. Ook door het instellen van een klankbordgroep, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de inzet binnen de bestaande groene werkgroepen in de diverse wijken, kan vooruitlopend aan nieuwe maatregelen draagvlak en participatieruimte worden bepaald.

Juridische consequenties

n.v.t.

Kosten, baten, dekking en subsidies
De groenvisie leidt niet tot aanpassing van het onderhoudsniveau en gaat vooralsnog uit van het niveau zoals opgenomen in de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021.Voor het groenonderhoud worden de centra onderhouden op de niveaus A60% en B40% en de woonwijken en buitengebieden op de niveaus B60% en C40%. Aangezien er in de budgetten momenteel geen ruimte zit voor groot onderhoud, zullen dergelijke ingrepen separaat worden voorgelegd.

Standpunt Participatieraad, commissies en/of OR
n.v.t.

Burgemeester en wethouders

de heer G.J. van der Zanden	de heer K. Sloots
secretaris	burgemeester